

Vážená paní šéfredaktorko, vážená redakční rado, vážené vedení KČT,

úvodník PhDr. Stráského v posledním čísle končil větou „co si o tom myslíte vy?“. Doufám tedy, že má reakce se nevytratí do prázdna, jako tomu bylo u té minulé. Otištěný text je opět plný když ne zcela nepravdivých, tak alespoň účelově překroucených a jednostranně postavených faktů.

Rád bych věděl, kde se diskutovalo o bezzásahovém území na 75 % plochy Šumavy? Pokud je mi známo, v diskuzi o nové podobě zonace NP se zmiňuje především nutnost sloučení současných 135 malých ostrůvků bezzásahových zón do několika málo rozsáhlejších, přičemž nejčastěji je zmiňována rozloha cca 40 %¹ s postupným směřováním nad 50% hranici. V zařazení do bezzásahového území není implicitně zahrnuta nepřístupnost pro člověka. I 1. zóny NP jsou přístupné (i když po značených stezkách či s průvodcem) a je jen na správě NP, kde jejich vyznačení povolí. V případě velkoplošných bezzásahových zón není často nutná taková restrikce pohybu návštěvníků, jako v případě malých zvláště chráněných územích s koncentrovaným výskytem ohrožených druhů.

Území se zabráněním vstupu člověka by údajně „měla dosahovat na území ČR desítek procent“. Pokud se podíváme na statistiky, zjistíme, že území 1. zón národních parků zabírají v současnosti 174 km², a území národních přírodních rezervací² 286 km² (a pomeňme, že to nejsou nepřístupná území, ale území přístupná pouze po značených cestách). Rozloha těchto částí zvláště chráněných území je celkově 460 km², tedy 0,6 % rozlohy ČR³! Pro srovnání, rozloha vojenských újezdů⁴ (kam se nesmí vůbec a na rozdíl od rezervací jsou opravdu nepřístupným místem), je 1296 km², tedy 1,6 %. I tak mi ale do katastrofického čísla dr. Stráského chybí všechny ty desítky procent.

Dále je zmiňováno „vzdání se ekonomického přínosu z takto ponechávaných území, který se jen na Šumavě počítá na miliardy korun ročně“. Opravdu přísně chráněná území bez možnosti využívání z hlediska primárního a sekundárního sektoru (zemědělství a průmyslu, nikoli terciéru, tedy služeb) zabírají zlomek rozlohy naší země. Jde o poslední místa, která – ať už s větší či menší mírou – odolala působení člověka a představují reprezentativní ukázkou přírodních ekosystémů. Jejich hodnota je mnohonásobně větší právě z pohledu estetického, přírodního, kulturního či vzdělávacího, než pouhé exploatačního. Nevěřím, že by toto dr. Stráský – jako turista – nevnímal. Hospodářských lesů, zničených minulými generacemi lesníků, kteří je přeměnili na monokultury a zadělali tak na dnešní problémy, máme všude dost. Jako celosvětově jedna z nejvyspělejších zemí si bezesporu můžeme dovolit nechat kus lesa nepokáceného, část uhlí nevytíženého a ukázat tak, že jsme na vyšší úrovni než země jako Indonésie, Kongo či Barma.

Nicméně je zde i jiný rozměr ekonomického pohledu, prezentovaný tzv. ekosystémovými službami⁵. Příroda sama o sobě poskytuje statky, jejichž hodnota ale není v současné ekonomii běžně uvažována. Přitom hodnotu např. produkce kyslíku, protierozního či mikroklimatického

¹ <http://www.sumavapro.cz/aktuality/>, vychází z <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/res/data/024/002976.pdf>

² Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2010. MŽP, ČSÚ, CENIA, Praha.

³ Ze zákona je pohyb mimo značené cesty omezen v 1. zóně NP a v národní přírodní rezervaci. Ve vyhlášovacích předpisech se k tomu často přidávají i 1. zóny CHKO. Na druhou stranu, NPR se často právě s prvními zónami velkoplošných chráněných území překrývají, takže uvedená rozloha přibližně odpovídá ploše omezeně dostupné z důvodu ochrany přírody.

⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/neznamy-svet-vojenskych-ujezdu-974223.aspx>

⁵ základní přehled a úvod do problematiky je např. v

http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/pdf/teeb_report_cs.pdf

efektu lesa nebo samočisticího a protipovodňového efektu přirozeného toku s fungující nivou můžeme vyčíslit – např. tak, kolik by člověka stálo, kdyby si tyto služby musel zajišťovat sám technickými prostředky. Zahrnutím i těchto (nikoli nereálných) nákladů zjistíme, že skutečná hodnota přírody v chráněných územích jiná, než objem dřeva krát aktuální cena na trhu.

Věta s „počtem lidí, které byla Šumava schopná uživit před sto lety“, je dalším ukázkovým příkladem demagogie. Pracovní příležitosti v zemědělských regionech poklesly všude nikoli proto, že tam existuje NP či CHKO, ale třeba proto, že na obdělávání pole i pokácení stromu není potřeba tolik lidí, jako tehdy (jak si jistě pan ředitel při sledování třeba práce harvestoru všiml). V případě Šumavy je pak nutno přičíst i demografické změny: vysídlení, z velké části určitě movitějších původních obyvatel, a jejich náhrada přistěhovalci ze všech koutů republiky (položme si otázku, jací lidé asi do pohraničí šli; ti úspěšní a bohatí to asi nebyli) se na ekonomickém stavu oblasti také projevila. Je opravdu naivní si myslet, že v 21. století se na Šumavě užijí lidé prací v lese, zvláště když za platy běžné v tomto odvětví u nás pracují převážně přistěhovalci z východu...

V posledním odstavci je zmiňována prostupnost přírodě ponechaných území a zarůstání zdejších cest. Ano, přirozený les nevypadá jako rastr pravidelně vysázených stromů s pečlivě vyklizeným bylinným patrem, a rašeliništěm se těžko prochází. Za určité obtíže, spojené s jejím poznáváním, se divoká příroda odvděčí jinak – třeba možností sledovat přirozené procesy či jinde nežijící druhy. Představa, že všude musí vést dokonalá cesta (nejlépe se stromy okolo odstraněnými, aby náhodou na někoho nespadla větev, a vyasfaltovaná, aby si náhodou někdo nezvrtnul kotník) je absurdní. Jak bylo zmíněno na začátku, bezzásahové plochy zabírají u nás mizivé procento rozlohy. Milovníkům pohodlných širokých cest zbývá velké množství lesů, luk i parků všude jinde.

Přístupnost přírody a krajiny je jistě důležitým a aktuálním tématem. V kontextu ochrany přírody a turistiky je v rámci možností nutno usilovat například o omezení restriktivních pravidel pro pohyb v prvních zónách a pečlivě zvažovat, zda celoroční zákaz nejde například nahradit sezónním, celoplošným omezením vstupu na klíčovou lokalitu. To je samozřejmě otázkou i výchovy a vzájemného respektu ochranářů a turistů, turistů a přírody. Co je ovšem problematické, je úvodníku ukázkově předvedené demagogické vybírání a překrucování údajů spolu s tím, že text nenapsal pouze předseda KČT, ale zároveň ředitel národního parku – tedy člověk, který by měl stát na straně přírody.

RNDr. Jan Miklín